

Els fets de Cal Xamal

Isidre Bosch Bru, de Sant Mateu, feia anys que havia comprat la casa i s'hi estava amb la seva muller Antònia Colillas Casas, de Llanera. La parella tenia dos fills comuns, el Pere i la Rosalia i, a més a més, el Miquel Costa Colilles, fruit d'un matrimoni anterior de l'Antònia. Però tots havien marxat de casa i els vells vivien sols a cal Xamal.

El Miquel s'estava a cal Jan Tauler de Rajadell, des d'on s'albirava cal Xamal, ben visible allà dalt a la carena. Per si els passava alguna cosa, havien convingut amb ell que posarien un senyal visible a la finestra; un drap blanc de dia i una llanterna encesa de nit.

El 4 de desembre de 1942 va traspasar l'Antònia Colillas, que comptava seixanta-cinc anys d'edat. L'Isidre va quedar vidu, amb la sola companyia de la Carolina Juvert Roses, una dona soltera de quaranta-cinc anys, que li feia de minyona. La Carolina era de cal Bauma de Fonollosa.

A Manresa hi havia una colla que, a més de passar-se els vespres al café jugant-se els quartos a les cartes, ocasionalment cometia algun petit robatori o estafa. Tot plegat res de gaire volada, sobretot comparat amb els delinqüents que s'omplien les butxaques amb el diner de l'estraperlo, l'activitat comercial més lucrativa de la postguerra.

Un dia, se'ls va afegir a la colla un xicot del cal Pere Pelfort de Camps, un individu que arrossegava una merescuda mala fama. Els va dir que els pagesos del seu poble tenien uns bons estalvis guardats sota la rajola, i que no seria pas gaire complicat fer-los amollar unes pessetes. Van planificar un cop a una masia de Fonollosa.

El 9 de gener de 1943, tres elements de Manresa més un quart dels Condals van agafar el cotxe de línia del Pau i van baixar a Fonollosa, on els esperava el cinquè element de la banda. Van trobar la casa que pensaven assaltar amb més gent del compte, així que van canviar de plans sobre la marxa i es van encaminar a cal Xamal.

Allà es va desencadenar la tragèdia. Segurament l'Isidre es va resistir, o en va reconèixer algun d'ells. De tal manera va anar, que els lladres van degollar l'Isidre amb un ganivet i van picar el cap de la Carolina amb un ferro, qui va morir allà mateix a la cuina, al costat de l'olla de cols que preparava.

No van poder robar diners, perquè no n'hi havia, i es van haver d'aconformar en endur-se un parell de sacs de farina i algunes rampoines de la casa. Van marxar precipitadament, a les fosques, sense comprovar si l'Isidre era mort del tot.

Però les cruels ganivetades no van ser mortals a l'acte, i l'Isidre va ser encara capaç d'embolicar-se el coll amb una bufanda i demanar ajuda, posant una llanterna encesa a la finestra. Els lladres quan passaven pel Pedregal del

Grauet van veure el llum i van pensar que els empaitarien, així que van llençat tot el que havien robat i no van parar de córrer fins a Manresa.

L'endemà, el Peret Tomasa, llogater de cal Xic, va pujar d'hora a ajudar al Xamal a collir olives. Va trobar-lo mal ferit, amb el coll tallat i sense poder articular paraules. Va anar a demanar ajuda a les cases de baix i aviat tot el poble va assabentar-se del drama. L'Isidre va ser portat en una llitera improvisada a Fonollosa, i d'allà van baixar-lo en cotxe a l'hospital de Manresa.

La Guàrdia Civil va posar fil a l'agulla amb el testimoni d'una dona de Fonollosa que havia vist els delinqüents baixar del cotxe i trobar-se amb el contacte local. En pocs dies tots van ser detinguts, tret d'un d'ells que va protagonitzar una apretada fugida quan l'anaven a agafar a casa seva. Per evitar la justícia, aquest es va apuntar voluntari a la "División Azul", i quan va tornar de Rússia va acollir-se a un indult. Els altres components de la banda van ser duts emmanillats davant del llit de l'Isidre, que els va identificar per signes.

El pobre Isidre Bosch va morir al cap de dos o tres mesos, però els assassins van tenir una mala fi. Van ser ajusticiats pel mètode del "garrote vil" a la presó del Camp de la Bota.

Runes de Cal Xamal

Des d'ençà que van ocórrer els fets que acabem de relatar, la casa va quedar deshabitada i tal vegada maleïda. Mica a mica, la teulada va anar caient, després van afluixar-se i caure les parets, de manera que actualment és poca cosa més que un munt de runes.

